

Савчук Є. Б., генеральний директор
ТОВ «Полтавін'юрсервіс», м. Полтава
Білоконна І. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПОЛЬОТІВ

Авіаційні події практично ніколи не бувають наслідком окремої причини. Зазвичай вони відбуваються в результаті взаємозв'язку кількох різних причин. Взяті поодиноці, ці причини можуть здатися несуттєвими, але в сукупності з іншими вони здатні скласти послідовність зовні не пов'язаних один з одним подій, які призводять до авіаційної події. Правове регулювання безпеки польотів на авіаційному транспорті здійснюється за допомогою норм різних галузей права, оскільки ця діяльність має комплексний характер і міжгалузеве значення. Проте саме нормам адміністративного права в правовому забезпеченні роботи повітряного транспорту належить особливе місце, оскільки вони є тим засобом, за допомогою якого забезпечується діяльність суб'єктів усього транспортного комплексу.

Згідно з п. 2.1 розділу 2 Положення про систему управління безпекою польотів на авіаційному транспорті (далі – Положення), затвердженого наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 25.11.2005 р. № 895, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14.12.2005 р. за № 1503/11783, управління безпекою польотів ПС повинно забезпечувати виявлення та оцінку негативних факторів, що впливають на рівень безпеки, підготовку, прийняття та реалізацію управлінських рішень, спрямованих на забезпечення безпеки, збереження життя та здоров'я людей, охорону навколишнього природного середовища. Із п.п. 3.2.1. п. 3.2 розділу 3 Положення вбачається, що фактори, які впливають на безпеку польотів, поділяються на три основні групи: людський, технічний і фактор середовища, пов'язаний з недоліками обслуговування повітряного руху, метеозабезпечення та аеродромно-технічного забезпечення польотів.

Головними факторами, що впливають на безпеку польотів, є організаційні фактори на всіх рівнях управління цивільною авіацією, у тому числі досконалість системи державного регулювання і нормативного забезпечення та нагляду за діяльністю цивільної авіації, забезпечення професійної придатності авіаційного персоналу, забезпечення льотної придатності повітряних суден, забезпечення безпеки польотів при організації льотної роботи, обслуговуванні повітряного руху,

аеродромному та метеорологічному забезпеченні.

Безпосередніми факторами аварійності повітряних суден є фактори: екіпажу (людський фактор), технічний фактор (відмови систем повітряних суден) і недоліки в організації підготовки та забезпечення польотів.

Супутніми факторами, що впливають на розвиток аварійної ситуації в польоті, є: психофізіологічний стан екіпажу, недоліки в підготовці та забезпеченні польоту, стан зовнішнього середовища.

Головні причини/фактори обумовлюють виникнення безпосередніх причин авіаційних подій, тому основні напрями профілактичної діяльності повинні бути спрямовані на усунення недоліків на рівні головних причин/факторів.

Управління безпекою польотів ПС повинно вимагати виконання таких основних завдань: створення нормативно-правової бази щодо безпеки польотів; сертифікація та ліцензування експлуатантів; контроль діяльності експлуатантів за виконанням авіаційних правил та нормативно-правових актів; нагляд за безпекою польотів; інформаційно-аналітична діяльність щодо безпеки польотів; організація підготовки, забезпечення та виконання польотів; професійна підготовка та підтвердження кваліфікації авіаційних фахівців із урахуванням людського фактора; збереження і підтримка льотної придатності ПС; організація повітряного руху; аеродромне забезпечення польотів; метеорологічне забезпечення; забезпечення пально-мастильними матеріалами.

У п.п. 3.4.2 п. 3.4 розділу 3 Положення із метою усунення факторів, що впливають на безпеку польотів, визначено основні функції експлуатанта щодо управління безпекою польотів, а саме:

- розробка корпоративних авіаційних правил щодо підготовки, забезпечення та виконання польотів згідно з національними авіаційними правилами;

- виконання комерційної діяльності у галузі авіації відповідно до встановлених сертифікатом умов та обмежень;

- розробка стандартних експлуатаційних процедур, які необхідно виконувати членам льотного екіпажу в процесі виконання польоту. Стандартні авіаційні процедури ґрунтуються на правилах, які визначають порядок дій у польоті, на експлуатаційних мінімумах аеродромів, а також на стандартизованому використанні контрольних переліків для очікуваних умов експлуатації та особливих ситуацій у польоті та на розподілі обов'язків між членами екіпажу;

- розробка маршрутних довідкових даних з кожного польоту, в які включаються відомості про засоби зв'язку, аеронавігаційні засоби, аеродроми, експлуатаційні мінімуми кожного аеродрому, які використовуються під час виконання польотів з урахуванням мінімумів ПС та командира ПС;

- розробка і реалізація програми попередження авіаційних подій та

забезпечення безпеки польотів, програми аналізу польотних даних на основі параметричної та мовної інформації бортових реєстраторів і добровільних повідомлень льотних екіпажів ПС про особливі події, які мали місце в польоті;

— забезпечення якісного технічного обслуговування ПС;

— забезпечення контролю за виконанням авіаційними спеціалістами всіх категорій вимог національних та корпоративних авіаційних правил, які стосуються їх;

— організація підготовки та підвищення кваліфікації всіх категорій авіаспеціалістів відповідно до діючих правил;

— забезпечення обслуговуючого персоналу та льотних екіпажів кожного типу ПС керівництвами з експлуатації ПС, в яких містяться процедури щодо експлуатації ПС. У керівництвах повинна міститися детальна інформація про системи ПС і контрольні карти, які підлягають використанню, а також враховуватись аспекти людського фактора;

— у разі авіаційної події ПС забезпечення зберігання всіх записів бортових реєстраторів, які належать до даного польоту, у надійному місці до видачі органу, який уповноважений проводити розслідування авіаційної події.

УДК 341.342.9

Козачок І. Я., аспірант,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ФОРМУВАННЯ НОВИХ ПАРАМЕТРІВ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Зрушення, які відбулися в сучасному світі, перехід України в демократичне правове поле інспірували необхідність вирішення глобальних проблем зусиллями практично всіх держав, висунули перед правовою наукою завдання адаптувати законодавство України в парадигму цих змін, інкорпорувати в нього кращі досягнення, внести зміни в систему національного повітряного права, які б відповідали сучасним реаліям, забезпечили його належну взаємодію з міжнародними правовими нормами. Особливо це стосується проблеми безпеки життя і здоров'я людини.

В умовах формування нових параметрів світового повітряного простору помітно зросла потреба в забезпеченні екологічної, економічної, політичної, соціальної безпеки використання національного повітряного простору кожної держави за допомогою погодженої між державами взаємодії принципів та норм міжнародного й національного повітряного